

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Jacqueline Poucette

Artificiell intelligens i konsten

Upphovsrätt och skyddsvärde i dagens AI-landskap

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Aurelija Lukoseviciene

Termin: HT23

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR.....	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.1.1 Definition av relevant AI	5
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar.....	6
1.4 Metod och material	6
1.5 Forskningsläge.....	7
1.6 Uppsatsens disposition.....	8
2 GÄLLANDE UPPHOVSRÄTT	9
2.1 Upphovsrätt i Sverige	9
2.2 Upphovsrätt internationellt	10
2.2.1 Upphovsrätten i EU.....	10
2.2.2 Upphovsrätten i USA.....	12
3 AI-VERK: RÄTTSLIGA OCH ETISKA PERSPEKTIV	14
3.1 Det skyddsvärda och det rättslig.....	14
3.1.1 Sverige gällande AI genererade verk	14
3.1.2 EU gällande AI genererade verk	15
3.1.3 USA gällande AI genererade verk	16
3.2 De etiska och moraliska perspektiven	18
3.2.1 Konstnärens skapande	18
3.2.2 Vad är konst?.....	18
4 ALTERNATIVA LÖSNINGAR FÖR ATT SE TILL KRAVEN .	20
4.1 Definition och räckvidd för AI-verk	20
4.2 Existerande lösningar i specifika jurisdiktioner	21
4.3 Skydd för AI-genererade verk ljuset av upphovsrättsliga principer	21

4.4	Utforskning av alternativa skydd för AI-genererade verk	23
4.4.1	En etisk ”black box”	23
4.4.2	Inget skyddsvärde.....	24
4.4.3	Uppfinningshöjd i stället för verkshöjd.....	24
5	ANALYS OCH SLUTSATS	26
5.1	Analys	26
5.2	Slutsats	27
6	KÄLLFÖRTECKNING	29
6.1	Offentligt tryck.....	29
6.2	Praxis	30
6.3	Litteratur	31
6.4	Elektroniska källor	32

Summary

In this thesis, attention is directed to an important and rapidly emerging area that can affect copyright law. The new connection between artificial intelligence (AI) and copyright law, which opens up for the interpretation of artistic works created with AI. Over the last decade, there has been an accelerating development in AI, and this situation brings forward numerous complex and challenging legal questions where analyses and considerations are needed.

An artist uses new techniques and opportunities to develop their art, and AI provides for previously unknown conditions. Therefore, the purpose of this thesis is to examine how copyright law views and may be applied to artworks where AI has been involved. This includes both an overview analysis of existing legislation and its interpretations, and perspectives that look at how an adjustment for the arising problems can be brought forward. Central questions thus become the artist's rights when using AI as a resource and the legal gray areas that arise in these processes. Mainly a legal perspective is put forward, but the ethical aspect is also part of the process when it comes to the possibility of viewing art, therefore, this also becomes a part. An analysis of what is protectable, what constitutes creation, and what really constitutes art.

A significant part of the focus lies on alternative solutions to meet the demands brought forward by copyright law. It is problematic to define the scope of AI-generated works, and some jurisdictions view situations differently. There are alternative protections for this type of work, and opportunities lie in different approaches based on different perspectives. The alternatives range from trying to ignore the problem to the concept of inventive step being seen as a solution.

The conclusion of the thesis summarizes the various analyses and provides insight into the complex world that AI brings forward. Finally, the discussion reflects the need for an advanced legal understanding and adaptation to the new challenges that technology brings.

Sammanfattning

I denna uppsats riktas det in på ett viktigt samt snabbt framväxande område som kan påverka upphovsrättslagen. Den nya kopplingen mellan artificiell intelligens (AI) och upphovsrätten, som öppnar upp för tolkning av konstnärliga verk skapade med AI. Det senaste decenniet har det skett en accelererande utveckling när det kommer till AI och denna situation för fram ett flertal både komplexa och svåra juridiska frågeställningar där det finns behov av analyser och överväganden

En konstnär använder sig av nya tekniker och möjligheter för att utveckla sin konst och AI öppnar upp för förut okända förutsättningar. Syftet med uppsatsen är därför att granska hur upphovsrätt ser på och kan tänkas tillämpas på konstverk där AI involverats. Detta innefattar både en översiktlig analys av befintlig lagstiftning, samt dess tolkningar och perspektiv som ser till hur en anpassning för de problem som uppstår kan föras fram. Centrala frågor blir således konstnärens rättigheter när de använder sig av AI som en tillgång och vilka juridiska gråzoner som uppkommer i dessa processer. Det förs fram främst rättsligt perspektiv men även det etiska är en del av processen när det kommer till en möjlighet att se på konst, därför blir även detta en del. En analys av det skyddsvärda, vad som är skapande samt vad utgör verkligen konst.

En stor del av fokuset ligger på alternativa lösningar för att tillgodose de krav som upphovsrätten för fram. Det är problematiskt att definiera räckvidden för de AI-genererade verken och vissa jurisdiktioner ser annorlunda på situationer som framstår. Det finns alternativa skydd för denna sorts verk och möjligheter ligger i olika följt utifrån olika synvinklar. Alternativen sträcker sig från att försöka bortse från problemet till att konceptet uppfinningshöjd kan ses som en lösning.

Slutsatsen av uppsatsen sammanfattar de olika analyserna och ger en inblick i den komplexa värld som AI öppnar upp för. Diskussionen speglar slutligen behovet av en vidareutvecklad juridisk förståelse och anpassning till de nya utmaningar som teknologin medför.

Förkortningar

AI	Artificiell intelligens
CJEU	Court of Justice of the European Union
URL	Upphovsrättslagen

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I dagens samhälle pågår en digitalisering och den påverkar ekonomin och samhället mycket omfattande där tidigare fysiska tillgångar övergår till immateriella. Det finns nu immaterialrättssystem för att uppmuntra innovation och kreativitet för att maximera samhällsnyttan av digitaliseringen.¹

Den artificiella intelligensen som vi möts av idag kommer att kunna agera nyckelfaktor inom de immaterialrättsliga systemen. Nutidens era utmanar de traditionella synsätten på hur vi skapar och uppfattar kont, detta sätter frågor om vad är konst och vad som faktiskt utgör originalitet på sin spets. Tidigare självklara krav på mänskligt skapande kommer mötas av utmaningen av AI:s tilltagande vikt i skapandeprocessen. Utifrån detta växer problem fram där verk skapas av eller med viss hjälp av AI och om dessa kan uppfylla originalitetskravet och kvalificera för upphovsrättsligt skydd.²

AI tar sig in i flera olika områden och 2022 vann ett AI-genererat verk en stor konståvling i Colorado, USA.³ Resultatet blev mycket omdiskuterat i konstvärlden men även utanför, särskilt efter att konstnären bakom verket sökte efter en upphovsrättsansökan, som sedan nekades.⁴ Området är under förändring vilket ger plats för juridisk vägledning.

---

¹ Näringsdepartementet, *För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi*, s. 22

² Wainikka, *AI och immaterialrätt – hype, fluga eller praktisk verklighet* (2023)

³ Fahlman & Guillou, ”Konstnären om ilskan mot AI-konstverket: har blåsts upp”(14 december 2022)

⁴ Robertson, “The copyright conundrum of AI art”, The Verge, (2023)

1.1.1 Definition av relevant AI

Det är tydligt att AI:s roll i konstskapande är mycket framgångsrik. Tekniken bygger på att skapa konst utifrån inlärning av stora datamängder av tidigare konstverk och utifrån det lära sig att skapa egna. De AI genererade verken kan lära sig att använda olika former, färger och kompositioner och applicera dessa på helt nya sätt. Detta bygger på avancerad teknik som optimering och evolutionära algoritmer för att få fram en snabb och effektiv process. Systemen som används är normkritiska, det betyder att de reproducerar befintliga normer och stereotyper utifrån den data som blivit inmatad. Processen öppnar upp för konstskapande på ett nytt och unikt sätt.⁵

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka och ge insikt i hur upphovsrätt tillämpas på konstverk skapade med hjälp av AI. Detta innefattar även en undersökning av nuvarande lagstiftning och hur denna kan tolkas samt tillämpas i de nya och komplexa situationer som de tekniska framstegen medför. Uppsatsen avser att se till hur en konstnär kan förutse till sina rättigheter mer universellt utifrån de gällande samt möjliga juridiska aspekter som AI introducerar.

De centrala frågeställningar som behandlas för att undersöka denna uppsats syfte:

1. Hur ser tillämpningen ut av originalitetskriteriet ut i svensk upphovsrätt på konstverk skapade med hjälp av AI?
2. Hur hanteras konstnärens kreativa bidrag i relation till AI:s roll i skapandeprocessen?

---

⁵ Guadamuz. *Artificial intelligence and copyright* (2017)

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen fokuserar primärt på konstskapande med hjälp av AI samt dess relation till upphovsrätt. Det är därför som uppsatsen kommer att fokusera på konstnärliga verk och inte andra former av AI-genererade verk, såsom litterära, musikaliska eller tekniska alster.

Vidare så avgränsas de tekniska detaljerna kring AI-system. Detta då de både blivit behandlade i tidigare uppsatser samt att denna uppsats koncentreras på de rättsliga och kreativa aspekterna av AI-genererat konstskapande.

AI genererade verk är mycket uppmärksammat på flera håll, men för denna uppsats kommer det inte ske någon behandling avseende upphovsrättsintrång. Fokuset kommer utgöra skapande och erkännande av upphovsrätt och inte vilka potentiella konflikter som intrång kan utgöra.

Flera internationella perspektiv bidrar till fler synsätt och alternativa lösningar, denna uppsats har dock valt att se till Sverige, EU och USA då dessa är aktiva på ämnet och bidrar med relevanta situationer och idéer.

Flertalet andra uppsatser belyser frågor mer angående ägaren av ett verk utifrån om det är skaparen till ett AI-program, användaren eller programmet i sig. Detta kommer inte hanteras i någon större utsträckning utan fokus läggs i stället på vad verken i sig innebär.

1.4 Metod och material

Denna uppsats utforska nya komplexa frågeställningar som försöker förstå utvecklingen av AI:s inverkan på upphovsrätten, vilket är ett ämne som inte är fullt utforskat inom den svenska rätten. Uppsatsen är specifik då den inte kan vara så omfattande, men försöker bidra till en insiktsfull analys där en kombination av rättsdogmatiska och komparativa metoder tillämpas.

Till en början använder uppsatsen rättsdogmatiska metoder för att ge en större inblick för de rättsliga ramar som utgör dagens gällande upphovsrätt.

Metoden granskar primära och sekundära rättskällor, lagstiftning, rättspraxis, samt förarbeten och juridisk doktrin. Detta ger en tydligare bild av rättsläget och bidrar även till en teoretisk bas för vidare analys.⁶

Det finns även en del av uppsatsen som ser till etikens roll för dessa juridiska frågor, detta är av intresse då juridik och etik samexisterar, trots att det sker på olika plan.⁷

I nästa del övergår det till en mer komparativ metodik där olika rättsliga ramverk och deras handlande kring AI-relaterade upphovsrättsfrågor vidare undersöks. Analysen berör internationella rättsfall, lagstiftning och doktrin, där likheter och skillnader i tillämpning lyfts fram. Denna del syftar till att försöka förstå hur utvecklingen agerar mer globalt, samt hur problemen bemöts.⁸

Det är ett ämne som ständigt utvecklas och därför integreras även aktuella offentliga publikationer och forskningsarbeten för att se till att den senaste utvecklingen får en plats i uppsatsen. Denna del ser till att uppsatsen ser till mer än bara det teoretiska utan även ger en inblick i det praktiskt relevanta.⁹

Avslutningsvis utförs en analys för att se till styrkan i den argumentation som uppsatsen framfört. Det utgör en kritisk genomgång av de rättsliga ramverk som finns i nutid samt nya möjliga rättsliga reformer eller justeringar.

1.5 Forskningsläge

Området kring AI utgör ett relativt utforskat område då det ständigt sker utveckling. Ett område som är av betydelse för konstnärer är deras rättigheter som blir mer oförutsägbara under denna snabba utveckling. I Sverige men även internationellt så är både lagstiftning och rättspraxis kring AI i relation till upphovsrätt i en tidig fas, där det finns begränsad vägledning. Situation

---

⁶ Hjerstedt. *Beskrivningar av rättsdogmatisk metod: om innehållet i metodavsnitt vid användning av ett rättsdogmatiskt tillvägångssätt.* (2019) s. 166-167

⁷ Ramberg. *Etik, juridik och politik – olika sidor av samma mynt?.* (2012)s. 232

⁸ Van Hoecke. *Methodology of Comparative Legal Research* (2015) s.28-29

⁹ Jones. *Some current trends in legal research*(1962). s.132

som framstår i ett vakuum av rådgivning understryker behovet av förståelse och insyn i hur upphovsrätten kan användas för verk där AI introducerats.

Uppsatsen för fram vissa internationella AI rättsliga situationer som ger en någorlunda klarare bild för ett rättsligt ramverk, men det är inte tydligt än. AI är ett globalt fenomen och det uppmärksammas inom de allra flesta områden och discipliner, samtidigt är det möjligt att se vägledning hur andra har gått vidare med fall utifrån deras lagar.

1.6 Uppsatsens disposition

Efter inledningskapitlet behandlas den gällande upphovsrätten på området, överser det relevanta samt dess tillämpning till AI-genererad verk. Detta kapitel är inte en djupdykning utan går in i de tydliga för att se till vad som utgör kraven för rättigheter. Sedan i kapitel tre följer en diskussion kring AI:s kapacitet att skapa skyddsvärda alster tillsammans med en konstnär. Under samma kapitel följer även en redogörelse för den aktuella rättsutvecklingen. I det fjärde kapitlet förs flera alternativa förslag på lösningar vid hanteringen av rättigheterna för de AI-genererade verken. Avslutningsvis följer en analys av förslagen i kapitel fem för att bemöta de frågeställningar som uppsatsen syftat till att undersöka.

2 Gällande Upphovsrätt

2.1 Upphovsrätt i Sverige

Dagens upphovsrätt för konstnärliga verk framkommer ur lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Grundprincipen för rättigheterna som går att finna i upphovsrätten utgår utifrån att skaparen av ett verk får upphovsrätt till detta.¹⁰ Vilket följer av 1kap 1§ URL som lyder:

Den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket oavsett om det är

1. *skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal,*
2. *datorprogram,*
3. *musikaliskt eller sceniskt verk,*
4. *filmverk,*
5. *fotografiskt verk eller något annat alster av bildkonst,*
6. *alster av byggnadskonst eller brukskonst, eller*
7. *verk som har kommit till uttryck på något annat sätt.*

Till litterära verk hänförs kartor, samt även andra i teckning eller grafik eller i plastisk form utförda verk av beskrivande art. 10

Vad som i denna lag sägs om datorprogram skall i tillämpliga delar gälla även förberedande designmaterial för datorprogram.

Det är sedan så att ett verk ger skaparen rätt att disponera fritt, detta efter att exemplaret framställts samt gjorts tillgängligt för allmänheten.¹¹

En förutsättning för att få ta del av detta skydd följer av att verket ska utgöra något originellt som skapats självständigt. Med självständigt menas då att det ska ha förelegat en egen insats från konstnären där en ny insats utförts.¹² Det är finns ett originalitetskrav i upphovsrätten som baseras på att det är ett resultat från en viss person, samt att det ska framgå tydligt att skaparen satt en egen prägel och använt egen kreativitet. Ett verk behöver således vara mer än

---

¹⁰ Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (URL) 1 kap 1§

¹¹ URL 1 kap 2§

¹² Se Olsson & Roséns lagkommentar URL. 1 kap. 1 allmänt om verksbegreppet – upphovsrättens skyddsobjekt

en återgivning eller kopiering, alltså räcker det inte med en standardiserad eller automatisk framställning.¹³

Av lagtext framgår inte originalitetskravet uttryckligen men sett till förarbetena så framgår det att uttrycken verk och skapat bygger på en viss grad av självständighet och originalitet. Kravet i sig är centralt och omfattar flera begrepp.¹⁴ Det framgår även att ett verk för att uppnå något sorts skydd ska vara baserat utifrån en egen prägel. Meningen egen prägel består i sin tur av fria och kreativa val, med det menas att det ska vara ett intellektuellt skapande.¹⁵ Den svenska upphovsrättens originalitetskriteriet bygger således på flera underliggande krav. Kreativitet ska utkomma från konstnären i fråga, av sådan sort att det utgör en säregen skapelse.

2.2 Upphovsrätt internationellt

2.2.1 Upphovsrätten i EU

EU har försökt harmonisera upphovsrätten på den internationella marknaden där de upprättat direktiv 2001/29/EC för att få fram ett generellt och flexibelt ramverk.¹⁶ Det finns sedan två krav på att ett verk ska utgöra vad som förs fram i direktivet som ett verk, dessa är originalitet samt att det ger uttryck för ett kreativt skapande.¹⁷ Detta kommer till fram i det relevanta Infopaq fallet där CJEU ser till originalitet som skaparens egen intellektuella skapelsen och att verket ger uttryck för den skapelsen. De hänvisar till att art. 2(a) i Direktiv 2001/29 gäller endast då ett verk (av något slag) kan hänvisas till konstnären egna skapande. Verkets olika delar faller då in under skydd utifrån att de består av skaparens eget kreativa arbete.¹⁸ Här framgår alltså kreativitet vid sidan av originalitet.

---

¹³ Axhamn (2017) s. 158

¹⁴ Se SOU 1956:25 s. 66; prop. 1960:17 s. 49.

¹⁵ Axhamn (2017) s. 175

¹⁶ Dir 2001/29/EC preamble 1-2

¹⁷ Ramalho (2022) s. 25

¹⁸ C-05/08 Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening[2009] ECR I-6569

Det framkommer även ur EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna utifrån de tolkningar som CJEU har dragit att verk ska skyddas med skaparen av verket.¹⁹

Verk som anses skyddsvärda ska uppnå en viss nivå av kreativitet och det framgår av fallet Football Dataco att det inte räcker med att det har lagts ner eget arbete och utifrån egna färdigheter. I ett verk krävs alltså att det finns en koppling till att skaparen på något sätt använt egen kreativitet för att få fram ett resultat.²⁰

När kreativiteten speglas i arbetet behöver dock inte enligt domstolen ske vid ett visst tillfälle utan det ska ha skett under något av stegen i processen. Detta är dock en slutsats som dras när det kommer till porträttfotograf i Painer målet. Det tar sin grund i att valmöjligheter som speglar skaparens kreativitet och prägel kan ske under processens olika steg. Det är tillbaka till upphovsmannens egen intellektuella skapelse där det visar att det har förekommit egen personlighet. De kreativa och egna valen visar sig i fall som berör fotografi kan visas i flera olika stadier och komma till uttryck på olika sätt. Gällande Painer målet är det flera alternativa personliga handlingar som kan anses tillräckliga. Dessa är val av iscensättning, pose på den som fotograferas, belysning och efter fotot är taget kan det sedan ses till centrering, fotovinkel och skapande av atmosfär. I framställningsstadiet har fotografen möjlighet att använda sig av olika tekniker för att få fotot att se ut på det sätt som fotografen vill uppnå. I målet tar de upp att endast för att det berör porträttfotografi så försvinner inte möjligheten till egna kreativa möjligheter.²¹

---

¹⁹ Case C-277/10 Martin Luksan v. Petrus van der Let (Judgment of the Court Third chamber), 9 februari 2012.

²⁰ C-604/10 Football Dataco, Opinion of Advocate General Mengozzi, para 35

²¹ C-145/10. Eva-Maria Painer v. Standard VerlagsGmbH m.fl. (2011) p. 87-94

2.2.2 Upphovsrätten i USA

Liknande svensk och EU rätt så ställs det upp de kategorier som är relevanta i 17 U.S. Code §102 där konst faller under bildverk, grafiska verk och skulpturverk. Liknande URL 1 kap. 1§ så följer 17 U.S. Code § 102:

(a) Upphovsrättsskydd existerar, i enlighet med denna titel, för originalverk skapade av upphovsmän och fixerade i något påtagligt uttrycks medle, nu kända eller senare utvecklade, från vilka de kan uppfattas, reproduceras eller på annat sätt kommuniceras, antingen direkt eller med hjälp av en maskin eller anordning. Verk av upphovsmän inkluderar följande kategorier:

- (1) litterära verk;
- (2) musikaliska verk, inklusive eventuella medföljande ord;
- (3) dramatiska verk, inklusive eventuell medföljande musik;
- (4) pantominer och koreografiska verk;
- (5) bildkonst, grafiska eller skulpturala verk;
- (6) filmer och andra audiovisuella verk;
- (7) ljudinspelningar; och
- (8) arkitektoniska verk.²²

Det faller sig naturligt att det finns krav på vad ett verk kan utgöra mer än att det består av konst och det framkommer först av att det måste skett av en skapare på ett självständigt sätt. Ett andra krav lägger fram att det behövs en viss mängd kreativitet från skaparen.²³ Paragrafen grundas på två framträdande kriterier som följer av originalitet och att verket är fysisk i sin form.

---

²² 17 U.S. Code (the Copyright Act), section 102(a)

²³ Ramalho (2022) s.35

Odefinierat ger det en bred möjlighet att se till upphovsrätt med en underliggande tanke att skapa balans mellan skaparens rättigheter, utan begränsa den konstitutionella makten.²⁴

Gränsen på vilken mängd av kreativitet som krävs är mycket låg se till fallet gällande Feist, där the Supreme Court tar upp att det krävs endast en minimal kreativ gnista. Vidare beskriver de att det behövs endast lite mer än det alldeles minsta mängd kreativitet. I fallet så är alltså inte en standardtelefonbok tillräckligt kreativ då den har ett syfte som inte ger rum eller uttryck för någon sort kreativitet i gällande utformning eller innehåll.²⁵ Fallet tar även upp originalitetskravet, som endast kräver att en skapare skapar det självständig. Det kan fortfarande användas samma sorts urval samt arrangemang som andra använt, kravet bygger på att det har hittats på självständigt och att ett en viss kreativitet framgår.²⁶

---

²⁴ 17 U.S.C. §102 – Copyright Law Revision, “Sectional analysis and discussion”

²⁵ Feist Publications, Inc. V. Rural Tel. Serv. Co., 499 U.S. 340, 363(1991)

²⁶ Ibid U.S. 358

3 AI-verk: Rättsliga och etiska perspektiv

3.1 Det skyddsvärda och det rättsliga

Den teoretiska grunden för immaterialrätt står till stor del i två perspektiv. Den ena lägger mycket fokus på den enskilde individen och de rättigheter som bör tillfalla utifrån utfört arbete.²⁷ Perspektivet som följer naturrättsliga inslag tar vara på individuell kreativitet och innovation, där skapande processen blir resultatet i form av äganderättsliga anspråk. Samtidigt finns ett utilitaristperspektiv²⁸, som lägger stor vikt vid att immaterialrättsligt skydd inte enbart är fördelaktigt för en skapare utan även skapar ett större värde genom att det kan främja samhällsnyttiga insatser samt investeringar. Immaterialrättens roll kan ses som ett försök att balansera dessa perspektiv där samhället har ett system som både belönar och skyddar individers kreativa verk. På samma sätt ska de uppmuntra en utveckling och nyskapande för allmänheten. Balansen utgör en central grund för att samhället ska präglas av en dynamisk och innovativt framåtskridande.²⁹

3.1.1 Sverige gällande AI genererade verk

AI i kombination med upphovsrätt berörs inte direkt i lagtext men det finns i lagkommentaren en viss tolkning. Ett konstverk behöver en ägare av rättigheterna, en skapare. 1 kap. 1§ URL för fram att det är den som skapat som även får den upphovsrätt som tillfaller verket. En förutsättning för att verket ska få möjligheten att uppnå verkshöjd är att det är skapat av en människa. Fall där en maskin är en del av processen är de att ses som verktyg och inte möjliga att bemärkas som upphovsman. Den som får upphovsrätten är även i svensk rätt den ursprunglige skaparen.³⁰

---

²⁷ Axhamn (2017) s. 21

²⁸ Bentham i *The Works of Jeremy Bentham* (1843) kapitel 8: "We shall see that there is no natural property – that property is entirely the creature of law."

²⁹ Axhamn (2017) s. 21

³⁰ Olsson & Roséns lagkommentar URL 1 kap.1 allmänt om verksbegreppet – upphovsrättens skyddsobjekt

Rättsfall som hanterar de frågor som kan uppkomma har inte hänt än men när det kommer till de ideella rättigheterna kan det förutses att AI-assisterad användning kommer att komma upp i domstolar framöver.³¹

3.1.2 EU gällande AI genererade verk

EU kommissionen har uttalat sig om vikten av AI vårt ständigt utvecklande samhälle och ser på AI i upprättshovs situationer som en följd av den pågående utvecklingen. De ser ett behov av att undersöka både hur myndigheter ställer sig till frågor om immateriella rättigheter samt användare av dessa system. Utvecklingen bör ske i balans med intresset att främja innovation och se till att allt följer en rättslig säkerhet.³²

AI genererade verk kan dra fördel från de fall som omnämns under kapitel 2.2.1 tolkningar då de inte behöver agerat kreativt hela processen utan att en konstnär fortfarande får möjlighet att sätta sin egen kreativa prägel på sitt verk under flera möjliga steg. Denna tolkning öppnar upp för ett bredare perspektiv när det kommer till originalitet.³³ Om ett verk anses originellt kan även prövas objektivt eller subjektivt. Det i sin tur innebär att enligt en objektiv tolkning bör det vara skaparen som i sin helhet varit skaparen. Det är i det subjektiva testet att se till att verket har ett sådant stort inslag av skaparen att det kan anses finnas originalitet.³⁴ Ett verk som inte har en tillräcklig grund av egna samt kreativa val kan inte då uppfylla de krav som ställs på ett verks originalitet och intellektuella kreativitet.³⁵

---

³¹ Olsson & Roséns lagkommentar URL 1 kap.1 underrubrik rättsfall)

³² Se meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och region kommittén: Artificiell intelligens för Europa, COM(2018) 237 final, den 25 april, s.15 & 18

³³ Ramalho (2022) s. 29

³⁴ Van Eechoud, *Along the Road to Uniformity – Diverse Readings of the Court of Justice Judgments on Copyright Work*, 3 (2012) JIPITEC 60 para. 75

³⁵ C-833/18 SI and Brompton Bicycle Ltd. v. Chedech / Get2Get (Judgment of the Court Fifth Chamber, 11 June 2020) 23-24

Det har även av domstolen tydliggjort intresset som står för att skydda skaparen av ett verk. En skapares moraliska samt ekonomiska rättigheter ska tillgodoseas. Motiveringen är att en skapare ska känna sig trygg att kunna se över användningen av sitt verk samt möjligheten till ekonomisk vinst för nedlagt arbete och prestation.³⁶

3.1.3 USA gällande AI genererade verk

Upphovsrätten i USA verkar ställa sig till att en skapare behöver vara en riktig person, det vill säga inte någon sorts artificiell skapare. Dock finns det inte någon direkt definition av vad som faktiskt kan utgöra skapare i detalj.³⁷

Att skaparen till ett verk ska vara en människa framgår även av USA:s kompendium över upphovsrättslig praxis. Ur detta kan det tydligt konstateras att det krävs en människa för att kunna registreras, detta motiveras till grunderna i upphovsrätten. I de fall där det inte kan säkerställas att en människa varit skaparen av verket så kan USA:s Upphovsrättsliga kontor(vidare i kapitlet kallat kontoret) neka en registrering och verket faller då utanför de säkerheter som kan inträda.³⁸ Enligt en nyligen publicerad artikel ges det perspektiv på hur USA:s upphovsrättsliga kompendium ger en grund för tolkningen av vad som ger skydd. Ett konstverk som har skapats genom AI process kan inte uppnå en upphovsrättslig standard utifrån den rådande rättsliga uppfattningen i USA och det avgörande placeras på det mänskliga skapande elementet.³⁹

För att förtydliga vad som inte anses som verk med en tillräcklig mänsklig så förs det fram att verk som påstås vara tillverkade av en övermänsklig skapare eller inte vara kopplat till skaparen på de sätt som utgör grunderna för upphovsrätten. Fler exempel som Kompendiet tar upp är en vägg målad av en

---

³⁶ Joined cases C-92/92 and C-326/92, *Phil Collins v. Imtrat Handelsgesellschaft mbH and Patricia Im – und Export Verwaltungsgesellschaft mbH and Leif Emanuel Kraul v. EMI Electrola GmbH* [1993] ECR I-5145. P. 20

³⁷ Bracha, *Owning Ideas: The Intellectual Origins of American Intellectual Property*, 1790–1909 (Cambridge University Press 2016) 64–65 and 89

³⁸ Compendium of the U.S. Copyright Office Practice, tredje utgåvan(2021), section 306, åtkommet 30 nov 2023

³⁹ Brittain, “AI-generated art cannot receive copyright, US court says” (2023)

elefant, en sång där skaparen sägs vara den helige anden. Det tas även upp att de inte registrerar verk skapade av en maskin eller som endast varit en del av en mekanisk process.⁴⁰

Myndigheten ställer sig frågan om verken är att se som tillverkade av en människa med AI som ett hjälpverktyg eller om de traditionella kraven uppfylls endast av AI utan människan. I de fall där detta kan ställas som fråga ser myndigheten till att det handlar om fall till fall. Dessa ska sedan analyseras om det endast har ställts en prompt, då mycket liten mänsklig inblandning, eller om det faktiskt endast utgör en mindre del i den kreativa processen. I nuläget ser myndigheten inte att de aktuella bildverktygen har möjligheten till mer kreativ kontroll utan att prompts utgör mer instruktioner som kan liknas ges till en beställd och betald konstnär. Utifrån detta anser de att det skyddsvärda är den inblandning som självaste människan gjort och inte det AI-genererade materialet.⁴¹

Vägledande för de som använder AI i sina verk är då att tydligt visa vart och hur AI har använts i skapandeprocessen. De delar av ett verk som övergår en de minimis gräns ska inte tas upp i en ansökan då de faller utanför skydd, men framföras att de finns och hur/vart.⁴²

Vad är och vad är inte möjligt att skydds som upphovsrättsliga verk utser då kontoret utifrån sin ansvarsuppgift och kompetens.⁴³

---

⁴⁰ Compendium of the U.S. Copyright Office Practice, tredje utgåvan(2021),. Sektion 313.2

⁴¹ Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence p. III

⁴² Ibid p. IV

⁴³ Ibid p. I

3.2 De etiska och moraliska perspektiven

3.2.1 Konstnärens skapande

Det öppnades upp för diskussion hur ett verk genererat med AI skulle anses uppnå verkshöjd i USA efter en konståvling i Colorado. Det vinnande bidraget i kategorin Digital konst/digitalt manipulerad fotografi från Jason Allen hade skapats genom ett AI-verktyg. Responsen på vinsten speglade mycket åsikter, bland annat påståenden ”Vi ser skapande konsten dö rätt framför våra ögon” och de som påstod att konst som fått hjälp av AI inte kommer från en konstnär och därmed inte är att se som konst.⁴⁴ Det är alltså personer som ser det som inte tillräckligt med AI för att uppnå verkshöjd, samtidigt är det av intresse att se till liknelsen med användning av Photoshop och sådana verktyg.

Flera fall har tagits upp i USA, men Jason Allen är en av dem som bestämt försökt övertyga att det borde finnas ett skydd för hans konstverk trots inblandningen av AI. Motiveringen till hans mänskliga inblandning är att han arbetat med flera analyser och text prompt, minst 624 gånger för att få fram det resultatet han ville uppnå. Detta var inte den gräns som USA:s upphovsrättsliga kontor godkände och de tyckte att det var mer än den minimigräns som krävs för AI-generat material.⁴⁵

3.2.2 Vad är konst?

Det finns skyddsvärda tekniker inom upphovsrätten i flera jurisdiktioner. Dessa skiljer sig från varandra och utgör på så sätt egna kategorier. Se till fotografi, målningar, litterära verk. Inblandning av AI utgör en ny utmaning att kategorisera och förstå.

En tidigare konstkritiker som än idag lämnar spår är Charles Baudelaire från 1800 talet. Han förde stor skepsis mot fotografins utveckling som konst. Han

---

⁴⁴Roose, “An AI-generated picture won an Art prize. Artist aren't happy” (2022)

⁴⁵Brittan, ”US Copyright office denies protection for another AI-created image” (2023)

gav uttryck för oro kring fotografiers växande popularitet, särskilt då de på visst sätt kunde spegla verkligheten. Fotografier utgjorde enligt Baudelaire ett förlöjligande av äkta konst och essensen som utgör konst. Riktig konst är mer än avbildningar av verkligheten.⁴⁶ Den syn som Baudelaire förde är intressant genom att föra paralleller till dagens AI diskussioner och dess plats i konstens värld. Då kritiserades fotografi för att det kunde anses endast utgöra en mekanisk reproduktion, precis som dagens debatt ser till om konst skapad med AI på något sätt är att se som autentisk eller endast inmatade data.

Konst har flera krav trots dess mångfacetterade karaktär, originalitet och en konstnärs egen prägel. Baudelaires betoning på konstnärens subjektiva inverkan och det följande upphovsrättsliga värdet faller sig aktuellt ännu idag i relation till AI. Konst borde enligt honom utgöra mer än tekniska detaljer, konst behöver konstnärens egen intellektuella själ och vision.⁴⁷ Detta liknar originalitet, på så sätt att det är något mer bakom konsten än att något existerar, konstnärens egna prägel. För dagens nyfikna konstnärer uppstår frågor då AI konstverk ofta skapas genom algoritmer och dataprogram, vart placeras den mänskliga prägel. Vart sätts den individuella kreativiteten och intentionen? Idag finns fotografi med under skyddsvärda konstformer i 1 kap 1§ URL trots det som Baudelaire framförde. AI för fram flera perspektiv och detta kan i sin tur leda till en djupare granskning av vad som definierar konst och konstnärens roll när tiden ännu en gång möts av nya teknologiska framsteg. Det framgår som ett mönster att nya teknologier utmanar och skapar utrymme för en annan förståelse av konst och kreativitet.

---

⁴⁶Blood, *Baudelaire Against Photography: An allegory of Old Age*. s. 819-820

⁴⁷Ibid s. 835-836

4 Alternativa lösningar för att se till kraven

4.1 Definition och räckvidd för AI-verk

Utvecklingen av AI idag är att det finns ett brett urval av vilken sorts hjälpverktyg som en skapare vill använda. Det går att använda AI-system som endast ett verktyg i en process, men möjligheten finns också att nästan uteslutande använda AI för att skapa ett verk. Någonstans i detta krävs dock alltid att en människa varit involverad, antingen genom programmering eller utefter vilka önskade resultat som efterfrågats.⁴⁸

En författare ser som det mest effektiva och lämpliga förslaget att se AI-system som en mycket flexibel form där det är den mänskliga inblandningen som ska vägas in för att se möjligheten till någon sorts rättighet. Detta i stället för att försöka kategorisera in olika AI-verktyg i vissa mallar, vilket inte reflekterar hur AI faktiskt kan assistera ens arbete. Sedan kan det utföras ett steg där skaparens inblandning i verket avvägs och ska utgöra en så pass stor inverkan att det ska kunna anses som originellt. Om det är så att det finns ett tillräckligt stort intryck av en människa som i vanliga fall krävs för att se skyddsvärde så bör upphovsrätt tillfalla. Detta är dock inte problemfritt och det är ytterst svårt att faktiskt avgöra när den krävda insatsen utförts. Samtidigt är det internationellt svårt att få en samstämmighet då vissa domstolar väljer att fokusera på verket i sig och inte vem som skapade det för att se om det faktiskt föreligger originalitet. Därför förespråkar Ramhalo ett tredje steg där set ska överses skillnaden mellan den data som getts till AI:n och den data som sedan blir slutresultatet. Genom detta bör skaparens reflekteras i verket för att bli skyddsvärt.⁴⁹

De traditionella gränserna för upphovsrätt möter nu konstant utmaningar i form av framställda verk som ber om skydd. Frågan kring originalitet kan ses från flera perspektiv och flera parametrar kan vägas in. I USA är inte AI sett

---

⁴⁸ Ramhalo (2022) s.53

⁴⁹ Ibid s.54-55

som verktyg på samma sätt som Photoshop vilket upprör flera. Det är så pass brett vad AI ger för inverkan. Samtidigt finns upphovsrätt till för att uppmuntra produktionen av konst i olika former. Balansen mellan skapande och ny teknik är svår placerad.⁵⁰

Flera problemet gör sig uppmärksammade, hur går det att avväga vad som utgått från en människas egna idéer och kreativitet? De moderna AI-systemen är inte lätta att följa och det skapar problem som inte har någon självklar lösning i nutid.⁵¹

4.2 Existerande lösningar i specifika jurisdiktioner

Inom vissa jurisdiktioner har det förts fram lagstiftning och principer som mer eller mindre kan hantera de problem som uppstår när det kommer till AI-genererade verk. I Storbritanniens upphovsrätt, design och patentlag förs det fram att verk som inte är skapade av en människa⁵² och att i dessa fall tillfaller rättigheterna till den som arrangerat för att verket har uppstått.⁵³ Detta tar sig till att hitta spåren av det mänskliga avtrycket där det kommer till uttryck i lag. Utifrån detta kan det tyckas vara onödigt och även svårt att förflytta data genererad verk till andra jurisdiktioner, det är redan klarlagt att försöka hitta det mänskliga i verket och detta speglas redan i rätten.⁵⁴

4.3 Skydd för AI-genererade verk ljuset av upphovsrättsliga principer

När det kommer till AI-verk finns det flera synsätt, dessa behöver förstås för att kunna hitta lösningar. En teori som används är den utilitaristiska som ser till skapandeincitamentet, vilket utgör grunden för problem när det kommer till AI-verk. Om inte en människa är ansvarig för skapandet saknas även en

---

⁵⁰Robertson, "The copyright conundrum of AI art", The Verge (2023)

⁵¹ Ramhalo (2022) s.56

⁵² United Kingdom Copyright, Designs and Patents Act (1988) ('CDPA'), sektion 178.

⁵³ CDPA(1988), sektion 9(3)

⁵⁴ Ramhalo (2022) s. 60

mottagare för detta incitament. Detta tydliggör konflikten mellan den traditionella upphovsrättsliga och den unika naturen av AI-genererade verk. Paragrafen ger upphovsrätten till den som arrangerat så att verket kommit till, vilket då blir fall till fall.⁵⁵ Detta sätt öppnar upp för en modern tolkning som ser andra möjligheter att tackla problem med rätten till sina verk.

Sett till relationen mellan de AI-genererade verken och upphovsrätt kan det föras fram de globala utmaningarna i definitionen och skyddsvärdet för dessa verk. Komplexa frågor kring originalitet och skapande kräver en global synvinkel för att försöka få fram klarhet. Utvecklingen ser ut att succesivt sudda ut gränsen mellan traditionellt skapande och artificiellt stöd. Det komplexa som verkligen lägger grunden för många problem är i vilken utsträckning som mänsklig inblandning krävs, om det ens är mätbart. En konstnärlig process har flera delar och AI-verktyg kan agera en del av en kreativ process. Det finns ett behov av att anpassa dagens regelverk på så sätt att AI-genererade verk korrekt kan hanteras.⁵⁶ Det är svårt att se att AI-genererade verk som skapats utan mänsklig inblandning ska få någon sorts upphovsrättslig ställning. Det är även svårt att se till var gränsen går för hur stor inblandning som krävs för att kunna få en sådan ställning som skapare.⁵⁷

De AI-genererade verken möter svårighet att få en tillräcklig mängd mänsklig inblandning, vilket är något Professor Jan von Bonsdorff ifrågasätter. Han sätter ljus på hur processen går till och att det just är en konstnärlig process som ligger bakom AI-genererade verk och på så sätt även uppnå verkshöjd. En skapare ska först och främst komma med en uppmaning med detaljer, sedan använda sig av en oändlig mängd variationer för att få fram önskat resultat. Sedan kan en process följa i Photoshop och annat för att få fram den sortens verk som är målet. Detta i sin tur kräver mycket arbete som bör visa på en stor mängd mänsklig inblandning.⁵⁸

---

⁵⁵ Samuelson (1985) p.1199

⁵⁶ WIPO, "Artificial intelligence and copyright", (2023)

⁵⁷ Ramhalo, (2022) s.63

⁵⁸ Fahlman & Guillou, "Konstnären om ilskan mot AI-konstverket: har blåsts upp" (14 december 2022)

4.4 Utforskning av alternativa skydd för AI-genererade verk

Det framgår av omvärlden att AI-genererade verk utmanar tidigare juridik. USA framför tydligt att ett AI genererat verk inte kan få någon sorts upphovsrättsligt skydd. Däremot kan skapande och spridning av verk av denna sort utgöra upphovsrättsintrång. Hur mänskligt bidrag påverkar upphovsrättskyddet och originaliteten behöver utforskas. USCO:S har även utfärdat en fråga till offentligheten för att se hur denna ställer sig till lagstiftning i frågan.⁵⁹

4.4.1 En etisk ”black box”

Global Union har ställt sig inför AI utvecklingen med 10 principer för en etisk utveckling av AI där det läggs stor vikt i att utfört arbete av AI system bör vara transparenta. Detta då det leder till en insyn i de val ett system utfört efter in matad information. Transparenta system i sin tur leder till insikt i vad som händer, varför det händer, varför det kan bli fel och för att tydligt kunna se hur en process har utförts. Den andra principen utgör en alternativ lösning på problemet genom att införa en etisk ”black box”, det vill säga ett instrument som övervakar vad som händer. Denna bör tillgodose både processen som utvecklats samt dat om de etiska avgöranden som skett i systemet. Dock viktigt att se till att texten hänvisar mycket till robotar och inte till specifikt AI i konst immaterialrättsliga sammanhang.⁶⁰

---

⁵⁹ Hanson, Gong & Jung. ”5 Practical Considerations for Users of Generative AI Tools following Thaler and Allen” (2023))

⁶⁰Uni Global union, 10 Principles for Ethical Artificial Intelligence, (2017)

4.4.2 Inget skyddsvärde

I ett intressant äldre arbete om ägande för datagenererade verk för fram flera alternativ för verken som avslutningsvis ser till alternativet att inte ge några rättigheter eller skydd. Detta motiveras av det dilemma där det är svårt om omöjligt att föra in de traditionella kraven på skapande som faller under immaterialrättsligt skydd. Verken blir då utan skydd och ingen ges något exklusivt skydd på de verken. Författaren ser detta som ett radikalt förslag men att det finns flera fördelaktiga sidor. Om ett verk inte kan skyddas så kan det baseras på att det inte är skyddsvärt. Detta i sin tur skulle möjligtvis leda till att de inte skapas mer verk av sådan karaktär som inte är att se som skyddsvärda. Det upphovsrättsliga system bygger på att det är något som anses vara skyddsvärt på grund av flera orsaker, om dessa inte är uppfyllda blir finns möjligheten eller risken att de inte längre skapas. Dock är detta inte heller ett hållbart argument och det följs upp med att lagstiftare, verkställande makt och domstolar intresserar sig för en utveckling inom immateriella rättigheter i den framväxande teknologiska sektorn.⁶¹

Immaterialrätten är inte lätt att sätta gränser på vilket ytterligare visar på problematiken gällande rättigheter för skaparen. Vissa immaterialrättsliga konflikter kan lösas av principer men det kvarstår fortfarande problematik då ett erkännande av en rättighet kan befinna sig i ett ingenmansland. Det behövs en balans emellan rättigheter till skapare och uppfinnare balanserat med samhällets behov.⁶²

4.4.3 Uppfinningshöjd i stället för verkshöjd

Verkshöjd är ett centralt begrepp inom upphovsrätten och när det kommer till AI genererade verk är det något problematiskt att se om det finns verkshöjd. Detta med hänsyn till vad som nämns i uppsatsens kapitel 3.1.1 då människa som skapare är ett kriterium. För en konstnär som använder sig av AI i mindre eller större utsträckning är det därför svårt att se hur de ska ställa sig.

---

⁶¹ Samuelson. *Allocating Ownership Rights in Computer Generated Works*. (1985) p. VI

⁶² Lange. *Recognizing the Public Domain*. (1982)

En möjlighet för en konstnär att få rätt till sina verk som de skapat med hjälp av AI skulle därför möjligtvis kunna utformas för att nå uppfinningshöjd. I patentlagens 1 kap. 2§ ges patent utefter två krav. Först att den är ny till världen jämfört med dagen innan, det vill säga att inget likadant redan finns. Det andra kravet *”till lika väsentligt skiljer sig därifrån”* om uppfinningshöjd. Kravet i sin tur bygger på att det ska innefattas ett tillskott av något nytt jämfört med tidigare teknik.⁶³ Detta kan vi se till de tidigare objektiva och subjektiva perspektiven som omnämn i uppsatsen. Om det nu är så att AI-verk inte erkänns som uttryck för mänskligt skapande så kommer de inte rymma inom dagens upphovsrättsliga ramverk för skyddsvärda objekt. Frågan om originalitet föreligger centralt. Patenträttens krav på verkshöjd skulle ur ett objektiva synsätt på upphovsrätten kunna efterlikna uppfinningshöjd. Konstnären skulle utifrån verkets unika och synliga få skydd oavsett metod i skapelseprocessen.

---

⁶³ Waltin, Patentlag (1967:837) 1 kap. 2§ Underrubrik ”Allmänt om uppfinningshöjd”, Lexino

5 Analys och slutsats

5.1 Analys

Vad som är konstskapande har utvecklats genom tiderna och nu när AI integreras i konstnärers process omdefinieras ännu en gång vad som är konst. Nya metoder, möjligheter och perspektiv genom AI väcker frågor på flera plan. Konstnärer som inkluderar dessa nya tekniker i sina skapelser utmanas av att balansera tekniska framsteg med deras egna deltagande. Samspelet mellan människa och program öppnar upp för unika verk som inte ger tydliga svar på vem som attributen tillfaller.

Den svenska upphovsrätten har ännu inte bemött utvecklingen på AI uttryckligen men får följa vissa linjer. I lagkommentarerna till URL är det ett grundläggande krav för mänskligt skapande. Mänskligt skapande bygger på flera krav och vilken roll som nya tekniker spelar är inte tydlig men den traditionella svenska upphovsrätten verkar utesluta AI. Samtidigt visas det ett stort intresse globalt för en öppenhet inför den innovation som AI för med sig och EU erkänner betydelsen av AI i det moderna samhället där de belyser det faktum att innovation bör balanseras mot rättslig säkerhet. I EU-domstolens fall bland annat C-92/92 Phil Collin lyfts det fram att domstolen har som intresse att skydda en skapares rätt till skydd i form av rätten till sitt verk samt att få förfoga över de ekonomiska rättigheterna. Intresset av innovation och den enskilda individens rättigheter öppnar för att försöka anpassa sig efter teknologiska framsteg.

I USA:s upphovsrättsliga syn så tycks den i relation till AI agera något liknande där vikt läggs på den mänskliga skapande delen. I Allen fallet räcker inte att skriva instruktioner till ett program flera hundra gånger, men någon tydlig vägledning för gräns framgår inte tydligt.

Det tycks vara mycket små delar som är svåra att ta sig runt, särskilt när det kommer till att särskilja AI som en del av processen eller om den utgör processen. AI kan agera som verktyg på samma sätt som en pensel eller utgöra en egen kategori som i uppsatsen kopplats till kamera och fotografi. En

konstnär som använder nya tekniker för att utveckla sin konst har svårt att ställa sig till en situation som saknar förutsägbarhet. Som nämnt ovan har tidigare konstnärer som använt sig av AI program fört fram att det trots AI:s hjälp krävs mycket arbete och eget intellektuellt bidrag för att få fram ett resultat. Är konstnärens insats mindre värd för att den använder sig av AI i stället för en kamera, Photoshop eller andra hjälpmedel? Kan AI-assisterad konst utgöra en egen kategori? Hur ser en gränsdragning i så fall ut på ett så brett spektrum?

Det är tydligt internationellt och i Sverige att AI är ett viktigt steg i modern utveckling vilket i sin tur påverkar många av samhällets sektorer. Detta betyder även att AI kommer att fortsätta att utvecklas och integreras, inte minst inom konstvärlden. Det öppnas upp för en ny konstform och andra uttrycksätt än tidigare. Läget nu påverkas av den snabba utveckling som skett och juridiken har inte hunnit följa efter utvecklingen. Det lär behöva framställas mycket fler diskussioner mellan lagstiftare och de som är aktivt arbetande med AI för att hitta en balans mellan innovation och traditionell konstnärlig integritet.

5.2 Slutsats

Världen går in i en ny sorts era med AI och konstvärlden märker markant av vad som händer. Konstnärer som letar efter nya innovativa tekniker vänder sig till AI och det sker en omdefiniering av konstnärligt skapande och upphovsrätt. Dagens konstnärer behöver navigera utefter ett ramverk som ser ut att förändras utefter en ny möjlig syn på mänsklig kreativitet och AIs algoritmiska processer. Det finns ett behov av att ge insyn i denna förändring och nytolkning av gamla principer för nya tekniker.

Det är av stor vikt för en utökad förståelse att konstnärer och lagstiftare erkänner samt adresserar de nya utmaningarna som framträder. Upphovsrätten uttrycker en sorts balans mellan konstnärliga rättigheter och innovation där den tekniska utvecklingen utmanar vad som utgör kreativitet. Det behövs ett

ramverk som speglar den dualitet som AI:s inblandning utgör, särskilt för att hitta ett samspel mellan konstnärer och AI.

Sammanfattningsvis så är det inte tydligt idag hur utvecklingen kommer se ut. Juridik går inte i regel snabbt, vilket kan vara fördelaktigt. I denna process bör flera olika sidor vägas in, konstnärer, lagstiftare och övriga samhället behöver förstå vad som händer och erbjudas en möjlighet att kunna interagera med denna utveckling. Originalitet som tidigare varit specifikt till människor kan kanske i vissa delar ersättas, kreativitet kan vara genomgående trots att allt inte sker enbart ifrån en människa utan även med hjälp av ett program. Det finns flera frågetecken och för att kunna dra nytta av de möjligheter som öppnar upp sig bör samhället i stort se till att se över lagar, etiska riktlinjer och vår förståelse av konstens natur.

6 Källförteckning

6.1 Offentligt tryck

Sverige

Prop. 1960:17 med förslag till om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m.m.

SOU 1956:25 Upphovsmannarätt till litterära och konstnärliga verk.

Europeiska unionen

Europeiska kommissionen. (2018). “Artificial Intelligence for Europe”, COM(2018) 237 final,[online] < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A52018DC0237> > [hämtad 10 December 2023]

Europaparlamentet och rådet. Direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationsområdet. EU:s officiella tidning L 167, 22 juni 2001, s. 0010-0019.,[online]<<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32001L0029>>

USA

U.S. Copyright Office, 'Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence', [Online], Federal Register, 16 mars 2023,[online] <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2023-03-16/pdf/2023-05321.pdf>>[hämtad 20 December 2023].

U.S. Copyright Office, Compendium of U.S. Copyright Office Practices, § 306 och § 313.2(3d ed. 2021).

17 U.S. Code § 102a – Subject matter of copyright: In general. LII / Legal Information Institute. [online] < <https://www.law.cornell.edu/us-code/text/17/102>>

17 U.S. Code, Copyright Law Revision, “Sectional Analysis and Discussion”(3 September 1976)

Övrigt

United Kingdom, Copyright, Designs and Patents Act 1988, c. 48, §178 och §93

6.2 Praxis

EU-domstolen

Förenade mål C-92/92 och C-326/92, Phil Collins v. Imtrat Handelsgesellschaft mbH och Patricia IM – und Export Verwaltungsgesellschaft mbH och Leif Emanuel Kraul v. EMI Electrola GmbH [1993] ECR I-5145, p.20

Mål C-833/18, SI och Brompton Bicycle Ltd mot Chedech/Get2Get, Dom av EU-domstolens femte avdelning den 11 juni 2020, s.23-24

Mål C-145/19, Eva-Maria Painer v. Standard Verlags GmbH m.fl. (2011) p.87-94

Mål C-277/10, Martin Luksan v. Petrus van der Let, (2012). ECLI:EU:C:2012:65

Mål C-5/08, Infopaq International A/S mot Danske Dagblades Forening(2009). ECLI:EU:C:2009:465

Mål C-604/10, Fotball Dataco Ltd och andra mot Yahoo! Limited och andra. (2011). ECLI:EU:C:2011:848

U.S. Supreme Court

Feist Publications, Inc. V. Rural Tel. Serv. Co., 499 U.S. 340(1991)

6.3 Litteratur

Axhamn, Johan. (2016). *Databasskydd*. Stockholm: Stockholm universitet.

Bentham, Jeremy. "Principles of the Civil Code" I *The Works of Jeremy Bentham*, vol.1, redigerad av John Bowring. Liberty Fund. [online] <https://oll.libertyfund.org/title/bowring-the-works-of-jeremy-bentham-vol-1#f0872-01_head_161>

Blood, Susan, 'Baudelaire against Photography: An Allegory of Old Age', *MLN*, 101 (1986), 817 <<http://dx.doi.org/10.2307/2905650>>

Bracha, Oren.(2016) "Owning Ideas". I *Owning Ideas: The Intellectual Origins of American Intellectual Property, 1790-1909*, I. Cambridge Historical Studies in American Law and Society. Cambridge: Cambridge University Press,

Lange, David. (1981) "Recognizing the Public Domain". *Law and contemporary Problems* 44. No. 4, 1981, pp. 147-78. JSTOR, <
[hämtad 26 December 2023]

Ramalho, Ana. (2022). *Intellectual property protection for AI-generated creations: Europe, United States, Australia and Japan*. [Online] <<https://www-taylorfrancis-com.ludwig.lub.lu.se/books/mono/10.4324/9780367823290/intellectual-property-protection-ai-generated-creations-ana-ramalho>> [Hämtad 20 December 2023]

6.4 Elektroniska källor

Brittain, Blake, “US Copyright Office denies protection for another AI-created image”, Reuters, publicerad 7 September 2023, <[https://www.reuters.com/legal/litigation/us-copyright-office-denies-protection-another-ai-created-image-2023-09-06/#:~:text=Sept%20%20\(Reuters\)%20%2D%20The,the%20generative%20AI%20system%20Midjourney](https://www.reuters.com/legal/litigation/us-copyright-office-denies-protection-another-ai-created-image-2023-09-06/#:~:text=Sept%20%20(Reuters)%20%2D%20The,the%20generative%20AI%20system%20Midjourney)> . [hämtad 4 December 2023]

Brittan, Blake, “AI-generated art cannot receive copyrights, US court says.”, Reuters, publicerad 21 Augusti 2023, < <https://www.reuters.com/legal/ai-generated-art-cannot-receive-copyrights-us-court-says-2023-08-21/> > [hämtad 4 december 2023]

Guadamuz, Andres. ”Artificial intelligence and copyright”. WIPO Magazine, artikel 0003. [online]< https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/05/article_0003.html > [hämtad 30 December 2023].

Guillou, Ann-Linn, and Nina Fahlman, ‘Konstnären Om Ilskan Mot Ai-Konstverket: “Har Blåsts Upp”’, *SVT Nyheter*, 2022 <<https://www.svt.se/kultur/konstverk-skatpat-av-ai-vann-konsttavling-midjourney-jason-allen-space-opera-theatre-theatre-d-opera-spatial>> [Hämtad 4 December 2023]

Hanson, Erin. Gong, Yixin (Yish). Jung, Nashel, “5 Practical Considerations for Users of Generative AI Tools Following Thaler and Allen”, *White & Case LLP*, 2023 <<https://www.whitecase.com/insight-our-thinking/5-practical-considerations-users-generative-ai-tools-following-thaler-and>> [Hämtad 3 December 2023]

Hjertstedt, M. (2019) “Beskrivningar av rättsdogmatisk metod: om innehållet i metodavsnitt vid användning av ett rättsdogmatiskt tillvägagångssätt”. IN: Mannelqvist, R., Ingemansson, S., Ulander-Wänman, C., (eds). Festskrift till Örjan Edström. Umeå: Juridiska Institutionen, Umeå universitet, pp.165- 173. [online]<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-159652> > [hämtad 2 januari],

Jones, Ernest M. "SOME CURRENT TRENDS IN LEGAL RESEARCH." Journal of Legal Education 15, no. 2 (1962): 121–38. [online] <<http://www.jstor.org/stable/42891493>.> [hämtad 20 december 2023]

Näringsdepartementet, Regeringskansliet. För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi. Diarienummer: N2017/03643/D. [online] <<https://www.regeringen.se/contentassets/c9bc0cd3a4374f9388e714ae7fb1ec1d/for-ett-hallbart-digitaliserat-sverige-en-digitaliseringsstrategi.pdf>>

Olsson, Henry och Jan Rosén. "Allmänt om verksbegreppet – upphovsrättens skyddsobjekt." I Upphovsrättslagstiftningen: En kommentar. Norstedts Juridik, JUNO Version 5, publicerad digitalt 30 september 2023. [hämtad 4 december 2023].

Peczenik, Aleksander. "Juridikens allmänna läror". SvJT, 2005 s. 249. [online] <<https://svjt.se/svjt/2005/249>> [hämtad 31 december 2023]

Ramberg, Anne. "Etik, juridik och politik – olika sidor av samma mynt?". Iustus Förlag, 2012, s. 232 [online] <https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/nyheter/ramberg-sartryck.pdf> [hämtad 18 januari]

Robertson, Adi. "The copyright conundrum of AI art". The Verge, 2023. [online]. <<https://www.theverge.com/23961021/ai-art-copyright-training-ownership-fair-use>> [hämtad 30 december 2023]

Roose, Kevin, 'AI-Generated Art Won a Prize. Artists Aren't Happy.', The New York Times, [Online], publicerad den 2 september 2022, tillgänglig från: <https://www.nytimes.com/2022/09/02/technology/ai-artificial-intelligence-artists.html> [hämtad 4 December 2023]

Samuelson, Pamela. "Allocating Ownership Rights in Computer-Generated Works". University of Pittsburgh Law Review, (1985) 47, <<https://lawcat.berkeley.edu/record/1112407?ln=en>> [hämtad 17 December 2023]

UNI Global Union, “10 principles for Ethical Artificial Intelligence”, UNI Global Union, 2023, <https://uniglobalunion.org/report/10-principles-for-ethical-artificial-intelligence/> [hämtad 12 December 2023]

Van Eechoud, M. (2012. “Along the Road to Uniformity – Diverse Readings of the Court of Justice Judgments on Copyright Work”. JIPITEC, 3, [online]. < <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-3-1-2012/3322>> [hämtad 2 December 2023]

Van Hoecke, Mark. ” Methodology of Comparative Legal Research”, LaM December 2015, DOI: 10.5553/REM/.000010

Wainikka, Christina. ”AI och immaterialrätt – hype, fluga eller praktisk verklighet”. Nordiskt Immateriellt Rättsskydd(NIR), 23 maj 2023. [online] < <https://www.nir.nu/notis/NIR2023W2> > [hämtad 29 November]

Waltin, Jens. ”Allmänt om uppfinningshöjd”, kommentar till Patentlagen(1967:837) 2§. Lexino, avsnitt 2.3.1. [online] < https://juno-nj-se.ludwig.lub.lu.se/b/documents/696290?annotationId=SFS1967-0837_NKAR13&mobilePanelOpen=right&subTab=lexino&tab=annotations#SFS1967-0837_K0_P2 > [hämtad 16 December 2023]